

Wamiam et Hanneton, ab exitu fontium suorum A usque ad loca ubi in Hainam cadunt, et totam piscationem Roæ, et totam piscationem a Cremba-Salice usque ad villam Sancti Gisleni, ex altera parte, usque ad Crembam-Salicem, et ex altera parte, versus Roam usque ad locum ubi Roa, adjuncta Hanneton, cadit in Hainam, excepto uno cartili quod ad nobilem mulierem Beatricem de Boussut pertinere dignoscitur, et quidquid juris habetis de venditione lignorum quæ super ipsam Hainæ ripam, quæ Roæ proxima est, deposita fuerint, quod Wiltragium nuncupatur, vobis nihilominus confirmamus. Sane novalium vestrorum, quæ propriis manibus aut sumptibus colitis, sive de nutrimentis animalium vestrorum nullus a vobis decimas exigere vel extorquere præsumat, liceatque B vobis clericos vel laicos e sæculo fugientes liberos et absolutos ad conversionem recipere et eos, absque contradictione aliqua, retinere. Prohibemus insuper ut nulli fratrum vestrorum, post factam in loco vestro professionem, fas sit, absque abbatis sui licentia, de eodem loco, nisi arctioris religionis obtentu, discedere; discedentem vero, absque communium litterarum cautione, nullus audeat retinere. Cum autem omnibus generale interdictum terræ fuerit, liceat vobis, clausis januis, exclusis excommunicatis et interdictis, non pulsatis campanis, suppressa voce divina officia celebrare. Libertates præterea et immunitates nec non antiquas et rationabiles consuetudines, ecclesiæ vestræ C concessas et hactenus observatas, ratas habemus et eas futuris temporibus illibatas manere sancimus. Inhibemus insuper ne quis in vos vel ecclesias vestras, sine manifesta et rationabili causa, excommunicationis vel interdicti sententiam promulgare præsumat. Sepulturam quoque ipsius loci liberam esse decernimus, ut eorum devotioni et extremæ voluntati qui se illic sepeliri deliberaverint, nisi forte excommunicati vel interdicti sint, nullus obsistat, salva tamen justitia illarum ecclesiarum a quibus mortuorum corpora assumuntur. Obeunte vero te, nunc ejusdem loci abbate, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet subreptionis astutia seu violentia præponatur, nisi quem fratres D communi consensu vel fratrum pars consilii sanioris, secundum Dei timorem et beati Benedicti Regulam, providerint eligendum.

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat præfatum monasterium temere perturbare aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuire seu quibuslibet vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur eorum pro quorum gubernatione ac sustentatione concessa sunt usibus omnimodis profutura, salva sedis apostolicæ auctoritate et diocesani episcopi canonica justitia. Si qua igitur in futurum ecclesiastica sæcularisve persona, hanc nostræ constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commo- nita, nisi reatum suum congrua satisfactione cor-

rexerit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore ac sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Jesu Christi, etc. Cunctis autem etc., quatenus et hic fructum bonæ actionis percipiant et apud districtum judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Ego Cœlestinus, catholicæ Ecclesiæ episcopus.

Ego Pandolphus, presbyter cardinalis basilicæ XII Apostolorum.

Ego Joannes, tituli Sancti Clementis, cardinalis, Tusculanus episcopus.

Ego Romanus, tituli Sanctæ Anastasiæ, presbyter cardinalis.

Ego Guido, presbyter cardinalis Sanctæ Mariæ, trans Tiberim, tituli Calisti.

Ego Cinthius, tituli Sancti Laurentii in Lucina, presbyter cardinalis.

Ego Albinus, Albanensis episcopus.

Ego Octavianus, Ostiensis et Velletrensis episcopus.

Ego Joannes, Prænestinus episcopus.

Ego Petrus, Portuensis, Sanctæ Rufinæ episcopus.

Ego Gerardus, Sancti Adriani diaconus cardinalis.

Ego Gregorius, Sanctæ Mariæ in Porticu diaconus cardinalis.

Ego Joannes, Sancti Theodori diaconus cardinalis. C

Ego Gregorius, Sanctæ Mariæ in Aquiro diaconus cardinalis.

Ego Lotarius, Sanctorum Sergii et Bacchi diaconus cardinalis.

Ego Nicolaus, Sanctæ Mariæ in Cosmedin diaconus cardinalis.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, per manum Ægidii, Sancti Nicolai in Carcere Tulliano diaconi cardinalis, vi Kalendas Augusti, indictione nona, Incarnationis Dominicæ 1191, pontificatus vero domni Cœlestini III papæ anno primo.

XX.

Monasterio Cluniacensi monasterium Balmense asserit.

(Romæ, ap. S. Petrum, Jul. 28.)

[*Bullar. Cluniac.*, 95.]

CŒLESTINUS episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis abbati Cluniacensis monasterii, ejusque fratribus, tam præsentibus quam futuris, regularem vitam professis, in perpetuam memoriam.

Gloriosa et admirabilis divinæ providentiæ majestatis ad hoc diversos gradus et ordines in Ecclesia sua constituit, ut, dum inferiores superioribus debitam obedientiam et reverentiam exhiberent, una fieret ex diversitate connexio, et ordinabiliter gereretur officiorum administratio singulorum. Sicut autem filii obedientiæ in sinu matris Ecclesiæ gratiosæ consolationis uberibus confortandi sunt, ita rebelles et elati, qui per inobedientiam suam quasi

peccatum ariolandi et idololatriæ scelus incurrunt, A et apud districtum judicem præmia æternæ pacis severitatis ecclesiasticæ disciplinæ sunt arctioribus coercendi.

Balmense itaque monasterium, quod per fratres inibi congregatos et odore bonæ opinionis et religionis decore splendescere ac florere debuerat, quia veterem hominem cum actibus suis sequebantur, in peccatis eorum, diabolo suadente, contabuit: unde tam in spiritualibus quam in temporalibus miserabiliter fuerat imminutum. Cum autem placuit ei qui ab æterno cuncta disposuit, ut tantis malis finem imponeret et locum ipsum ad obsequium suum misericorditer revocaret facies eorumdem fratrum implere ignominia voluit, ut per hoc nomen suum inquirerent, et ad viam rectitudinis inviti etiam remearent.

Hac itaque justitia præeunte, felicis recordationis Eugenius papa, prædecessor noster prædictum Balmense monasterium cum pertinentiis suis Cluniacensi Ecclesiæ in perpetuum statuit possidendum, et privilegii sui munimine confirmavit. Nos itaque tam ipsius Eugenii quam felicis recordationis Urbani papæ prædecessorum nostrorum vestigiis inhærentes, præfatum monasterium, sicut illud juste et rationabiliter vobis concessum esse dignoscitur, cum omnibus quæ impræsentiarum justè et canonice possidet, aut in futurum justis modis, præstante Domino, poterit adipisci, vobis et per vos Ecclesiæ vestræ auctoritate apostolica confirmamus, et præsentis scripti privilegio communimus, ea videlicet ratione, ut ordo monasticus ibi secundum institutionem Cluniacensium fratrum futuris temporibus inviolabiliter observetur, et pro rebellionem, contumacia et offensa, quam Balmensis monasterii abbas et fratres adversus sanctam Romanam exercuerunt Ecclesiam, quicumque regimen in eodem loco per vos pro tempore obtinuerit nunquam abbatis sed prioris nomen tantummodo sortiatur.

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum fas sit præfatum monasterium temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet exactionibus fatigare; sed omnia integra conserventur eorum pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura, salva nimirum apostolicæ sedis auctoritate. Si qua igitur in futurum ecclesiastica sæcularisve persona, hanc nostræ constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore et sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine divinæ ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco jura sua servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus et hic fructum bonæ actionis percipiant,

et apud districtum judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen, amen, amen.

Ego Cœlestinus catholicæ Ecclesiæ episcopus.

Ego Joannes, tit. S. Clementis cardinalis Tusculanus episcopus.

Ego Joannes Felix, tit. S. Susannæ presbyter cardin.

Ego Romanus, tit. S. Anastasiæ presb. card.

Ego Hugo presb. card. S. Martini tit. Equicii.

Ego Cynthius, tit. S. Laurentii in Lucina presb. card.

Ego Albinus, Albanensis episcopus.

Ego Octavianus, Ostiensis et Velletrensis episcopus.

Ego Joannes, Prænестinus episcopus.

Ego Petrus, Portuensis et S. Rufinæ episcopus.

Ego Gerardus, S. Adriani diac. card.

Ego Gregorius, S. Mariæ in Porticu diac. card.

Ego Joannes, diac. card. S. Theodori.

Ego Gregorius, S. Mariæ in Aquiro diac. card.

Ego Gregorius, S. Georgii ad Velum Aureum diaconus cardinalis.

Datum Romæ, apud Sanctum Petrum, per manum Ægidii Sancti Nicolai in Carcere Tulliano diaconi cardinalis, v Kalendas Augusti, indictione ix Incarnationis Dominicæ anno 1191, pontificatus vero domni Cœlestini papæ III anno primo.

XXI.

Privilegium pro Henrico Leone et filiis ejus, ne qua excommunicari possint persona, nisi a summo pontifice vel legato ejus a latere.

(Romæ, ap. S. Petrum, Aug. 5.)

[Orig. Guelph., III, 563.]

COELESTINUS episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio nobili viro Henrico duci, salutem et apostolicam benedictionem.

Si aliquando fidelium omnium mater, Romana videlicet Ecclesia cuiquam principum quem puram semper erga se devotionem habuisse recolit, aliquid prærogativæ clementiæ indulget; quod eam decet exsequitur, nec alicui videri grave debet aliquatenus vel absurdum. Eapropter, dilecte in Domino fili, tuis justis precibus inclinati et fervorem devotionis, quam erga prædecessores nostros hactenus habuisti et ad personam nostram specialiter habere dignosceris, attendentes, ne cuilibet passim liceat te per ecclesiasticam sententiam temere prægravare, nobilitati tuæ de benignitate sedis apostolicæ indulgemus, ne quis in personam tuam, vel personas filiorum tuorum, excepto Romano tantum pontifice, vel legato specialiter ab ipsius latere destinato, nisi de speciali forte mandato nostro, seu illorum qui nobis successerint, excommunicationis sententiam audeat promulgare, nisi forte talis excessus fuerit, qui ex ipso facto pœnam excommunicationis importet. Quod, si aliqua forte fuerit levitate præsumptum sententiam, talem, velut in contemptum sedis apostolicæ latam, decernimus non tenere.